https://zn.ua/ukr/macrolevel/khid-zelenskoho-stsenariji-velikoho-vidnovlennja.html
7. Редзюк Є.В. Післявоєнне соціально-економічне відновлення України: передумови, можливості та перспективи / Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Науково-практичний журнал. N1/28 /2022. – К.: Міленіум, 2022. – с.4-17

7. Redzyuk Y.V. Social and economic innovation of Ukraine: change of mind, possibilities and prospects / Problems of innovation and investment development. Scientific and practical journal. N1/28/2022. – K.: Milenium, 2022. – p. 4-17

JEL M10, O10, O32

ХВАСТУНОВ Нікіта
студент IV курсу,
ОПП «Економіка підприємства»,
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна,
ORCID 0000-0001-6049-1022
ГРЕБЕШКОВА Олена
канд. екон. наук, доцент,
КНЕУ імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна,
ORCID 0000-0002-6896-3941

e-mail: khvastunov.nikita@kneu.ua
Nikita KHVASTUNOV
4th year student,
EPP "Enterprise Economics",
KNEU named after Vadym Hetman,
Kyiv, Ukraine,
ORCID 0000-0001-6049-1022
Olena HREBESHKOVA
Ph.D. (Economy Sciences), Associate Professor,
KNEU named after Vadym Hetman, Kyiv,
Ukraine,
ORCID 0000-0002-6896-3941

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ДИНАМІЧНИХ ЗДАТНОСТЕЙ

FORMATION OF THE INNOVATION POTENTIAL OF THE ENTERPRISE BASED ON DYNAMIC CAPABILITIES

Анотація: Розкрито природу інноваційного потенціалу сучасного підприємства з позицій ресурсного підходу. Аргументовано доцільність формування інноваційного потенціалу підприємства на основі його компетенцій та динамічних здатностей, які спираються на стратегічні ресурси підприємства та зумовлюють його сильні сторони та можливості на перспективу.
Ключові слова: інновації, інноваційний потенціал, компетенції, динамічні здатності.

Abstract: The nature of the innovative potential of a modern enterprise from the perspective of a resource approach is revealed. The expediency of forming the innovative potential of the enterprise based on its competencies and dynamic capabilities, which rely on the strategic resources of the enterprise and determine its strengths and opportunities for the future, is argued.
Keywords: innovations, innovative potential, competencies, dynamic abilities.

Висока динаміка соціально-економічних процесів актуалізує для підприємств завдання пошуку нових способів досягнення конкурентних переваг, адекватних викликам сьогодення. Саме тому одним із найголовніших факторів розвитку підприємства є його інноваційний потенціал, тобто сукупність наявних і потенційно доступних ресурсів, які безпосередньо беруть участь в інноваційному процесі, перебувають у взаємозв’язку, а також факторів, що створюють необхідні умови для ефективного використання ресурсів з метою

досягнення відповідних орієнтирів інноваційної діяльності і підвищення конкурентоспроможності підприємства в цілому [1, с. 147].

Сучасний вектор розвитку економічних відносин вимагає від підприємств нового підходу до формування свого інноваційного потенціалу, за допомогою якого підприємство зможе виділятися серед інших. У першу чергу, це зумовлено поширенням постіндустріальної економіки, заснованої на інтелектуальних ресурсах та інформаційних технологіях. Відповідно постає завдання виявлення тих знаннєвих (компетентнісних) та інформаційно-технологічних ресурсів, які забезпечуватимуть ефективне формування та результативне використання інноваційного потенціалу підприємства. Вирішення цього завдання потребує дослідження двох аспектів: 1) методологічного, що полягає у розвиненні концепції компетенцій організації та її динамічних здатностей; 2) прикладного, як стратегії конкурентної поведінки на основі інноваційних рішень.

У методологічному аспекті система знань щодо компетенцій та динамічних здатностей підприємства залишається такою, що продовжує розвиватися та перебуває в зоні активних дискусій [2]. Зокрема, триває пошук дієвих методів виявлення та оцінки наявних у підприємства компетенцій (за Г. Хамелом і К. Прахаладом [3]) за як «унікального (для кожної фірми) поєднання стратегічно-значущих ресурсів (матеріальних, фінансових, людські (трудових), нематеріальних (інтелектуальних) і вмінь (досвіду), що забезпечує підприємству неповторну відмітність у ринковому середовищі» (цит. за [4, с. 76]). За визначенням Д. Тііса [5], уміння підприємства створювати унікальні (порівняно з конкурентами) конфігурації своїх компетенцій виявляється через його динамічні здатності, що складаються з компетенцій у сфері інноваційної діяльності, компетенцій у сфері інвестиційної діяльності, компетенцій у сфері відносин з бізнес-партнерами та компетенцій у сфері стратегічного передбачення. Методичний інструментарій виявлення динамічних здатностей організації базується на ресурсному підході та застосуванні традиційних аналітичних інструментів стратегічного менеджменту [2].

У прикладному аспекті постає завдання розроблення та реалізації стратегій, спрямованих на досягнення підприємством стійких конкурентних переваг, що ґрунтуються на новаціях у продуктах, технологіях, процесах та відносинах. При цьому, за умов постіндустріального світу вирішення такого завдання можливе здебільшого завдяки інноваційно активної поведінки.

Слід зазначити, що світова економіка віддає належне інноваційній діяльності як визначальному фактору розвитку за умов глобальних викликів. Зокрема, згідно висновків Всесвітньої організації інтелектуальної власності, яка щороку складає Global Innovation Index на основі вивчення 132 країн та економік світу, у 2020 році, попри величезних людських і економічних втрат, викликаних пандемією COVID-19, уряди і підприємства в багатьох частинах світу збільшили інвестиції в інновації. Глобальні компанії, які є лідерами за видатками на R&D, збільшили загальні витрати на цей напрям приблизно на 10%. Спостерігалося зростання числа венчурних угод на 5,8%, що перевищило середні річні темпи зростання за останні 10 років. Число наукових публікацій в світі зросло на 7,6%.

У звіті 2021 року найбільш інноваційною країною визнано Швейцарію, за нею йдуть Швеція, США, Велика Британія та Республіка Корея. Україна в Глобальному інноваційному індексі 2021 року посідає 49 місце, увійшовши до ТОП-3 країн економічної групи lower-middle income [6].

Україна має найкращі результати у сфері знань і технологій, а найгірші показники – в інфраструктурі [7]. В країні не сформована ефективна система правового регулювання відносин, що виникають у системі інноваційного процесу, недосконалі правові та економічні механізми взаємодії її учасників.

За даними Інноваційного індексу Європейського інноваційного табло Україна має доволі високі показники за такими індикаторами як зайнятість у наукомісткій діяльності, поширення широкосмугового інтернету (зв'язку), витрати на інновації, які не стосуються НДДКР, експорт наукомістких послуг. У той же час найслабші інноваційні виміри стосуються фінансів та підтримки інновацій, привабливості дослідницьких систем, інтелектуальної власності [8].

Інноваційний потенціал є запорукою зростання ефективності діяльності підприємства, оптимізації його внутрішніх і зовнішніх бізнес-процесів, які згодом створюють підприємству переваги серед інших. Основною метою інноваційного потенціалу є забезпечення нововведень задля покращення процесів, технологій і продуктів.

У свою чергу інноваційний потенціал має в своїй основі інноваційну ідею, що робить підприємство неповторним (відмітним) в середовищі. Виявлення інноваційного потенціалу підприємства потребує оцінки його наявних (а також потенційно доступних) ресурсів — наукових, технічних, технологічних, кадрових, просторових, організаційних, фінансових, інформаційних. Проаналізувавши ресурси підприємство зможе визначити свої сильні сторони, які спираються на [9, с. 276]:

- здатність до своєчасного виявлення актуальних інноваційних проблем, потреб та запитів потенційних споживачів;
- здатність до висування конкурентоспроможних ідей у галузі створення нових продуктів і технологій;
- здатність забезпечити ефективне функціонування підприємства за рахунок найбільш раціонального використання інвестиційних можливостей;
- здатність забезпечення розроблення та реалізацію стратегічної програми технічного й організаційного розвитку підприємства;
- здатність приймати рішення стосовно інновацій.

Використання інноваційного потенціалу дає змогу бізнесу досягти лідируючих позицій на внутрішньому ринку, сприяє виходу підприємств на зовнішній високотехнологічний ринок та підвищує конкурентоспроможність підприємства. Інноваційний потенціал потребує відповідного правового захисту від незаконного використання та недобросовісної конкуренції, який би передбачав наявність патенту, ліцензії, створював зручне становище на ринку власника інноваційного продукту на деякий час. Кожне підприємство, яке прагне ефективно функціонувати у сучасних реаліях має затвердити програму вдосконалення корпоративного управління, одним із розділів якої є організація

ефективного управління інноваційним потенціалом з метою отримання максимального доходу від його використання.

Проте переважна більшість підприємств недостатньо ефективно використовує наявний інноваційний потенціал. Як правило, підприємства закуповують обладнання та технології у інших підприємств, на що витрачається досить багато фінансових ресурсів. При цьому частка виручки від реалізації продукції, що містить нові технології, у загальній виручці підприємств є незначною. Роль творчості спеціалістів організації часто зводиться до освоєння технічної документації, створеної на інших підприємствах, і вмілого застосування набутої технології в умовах власного виробництва. Можемо робити висновок про недостатню з боку підприємств увагу своїм компетенціям та динамічним здатностям.

Таким чином, інноваційний потенціал можна визначити як базовий фактор конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємства, який досягається шляхом постійного впровадження інновацій та нарощування інноваційного потенціалу. Сучасні конкурентоспроможні організації повинні і можуть самостійно і успішно створювати інноваційні продукти та генерувати інноваційні процеси, починаючи від народження інноваційної ідеї в організації і закінчуючи створенням перевірених ринком зразків продукції (процесв), які ефективно і швидко впроваджуються у виробництво.

Література

1. Захарченко В. І., Корсікова Н. М., Меркулов М. М. *Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки*. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 448 с.
2. Отенко І. П., Преображенська О. С. Розвиток компетенцій підприємства на основі стратегічних знань. Харків: ІНЖЕК, 2012. 264 с.
3. Prahalad, C.K. and Hamel, G. "The core competence of the corporation Archived 2014-07-14 at the Wayback Machine", Harvard Business Review. 1990. V. 68, no. 3. P. 79–91.
4. Гребешкова О. М., Малярчук О. Г. Методичні основи ідентифікації динамічних здатностей підприємства. *Стратегія економічного розвитку України*. 2015. Вип. 37. С. 73-84.
5. Teece D.J. Explicating dynamic capabilities: the nature and microfoundations of (sustainable) enterprise performance. Strategic Management Journal. 2007. №28. P. 1319–1350.
6. ВОІВ: ключові висновки Глобального інноваційного індексу 2021. URL: https://ukrpatent.org/uk/news/main/wipo-gii-23092021 (дата звернення 29.09.2022).
7. Global Innovation Index 2021. Ukraine. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021/ua.pdf (дата звернення 28.09.2022).
8. Крилов Д. В. Аналіз рейтингового оцінювання розвитку інноваційної діяльності в Україні. Ефективна економіка. 2022. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10285 (дата звернення: 30.09.2022). DOI: 10.32702/2307-2105-2022.5.8

References

1. Zakharchenko, V. Korsikova, N. M. Merkulov, M. M. (2012). *Innovatsiinyi menedzhment: teoriia i praktyka v umovakh transformatsii ekonomiky*. [Innovative management: theory and practice in the conditions of economic transformation]. Kyiv: Tsentr uchbovoii literatury.
2. Otenko, I. P., Preobrazhenska, O. S. (2012). *Rozvytok kompetencii pidpryiemstva na osnovi strategichnih znan*. [Development of business competencies based on strategic knowledge]. Kharkov: INZhEK.
3. Prahalad, C.K. and Hamel, G. (1990) "The core competence of the corporation Archived 2014-07-14 at the Wayback Machine", *Harvard Business Review* (v. 68, no. 3) pp. 79–91.
4. Hrebeshkova, O. M., Malyarchuk O. H. (2015). “Methodological basis of identification of dynamic capabilities of the enterprise”. *Strategy of economic development of Ukraine* (issue 37) p. 73-84.
5. Teece, David J. (2007). “Explicating Dynamic Capabilities: The Nature And Microfoundations Of (sustainable) Enterprise Performance”. *Strategic Management Journal*, no. 28: 1319–1350.
6. WIPO: Key Findings of the Global Innovation Index 2021. https://ukrpatent.org/uk/news/main/wipo-gii-23092021 (access 29.09.2022).

9. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. КНЕУ, 2003. 504 с.

7. Global Innovation Index 2021. Ukraine. https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021/ua.pdf (access 28.09.2022).
8. Krylov, D. V. (2022). "Analysis of the rating assessment of the development of innovative activity in Ukraine". *Efficient economy* (no. 5). http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10285 (access 30.09.2022) DOI: 10.32702/2307-2105-2022.5.8
9. Krasnokutska, N.V. (2003). *Innovatsiinyi menedzhment* [Innovative management]. Kyiv: KNEU.

JEL O38

ЧУХРАЄВА Наталія
к.е.н, доцент
КНЕУ ім.Вадима Гетьмана, Україна
ORCID http://orcid.org/0000-0003-1537-4841
e-mail: 0612nataliya@gmail.com
Nataliia CHUKHRAIEVA
Ph.D., docent
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
Ukraine

НАЦІОНАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ У РОЗВИТКУ РОБОТОТЕХНІКИ

Анотація: Активна політика держави є необхідною умовою, щодо розвитку потенціалу робототехніки, яка має великі перспективи. Уряди останній надають стратегічного значення, де всі стратегії, пов'язані з нею, спрямовані на розширення застосувань у промисловості, проте з відмінностями у пріоритетах фінансування.

Ключові слова: роботи, робототехніка, національна стратегія.

NATIONAL STRATEGIES IN THE DEVELOPMENT OF ROBOTICS

Abstract: An active policy of the state is a necessary condition for the development of the potential of robotics, which has great prospects. Governments give it strategic importance, and all strategies related to it aim to expand industrial applications, but with differences in funding priorities.

Keywords: robots, robotics, national strategy.

Культовою технологією цифрової ери, яка займає центральне місце в багатьох темах науково-технічної політики, є роботи. Прогрес у багатьох галузях науки, цифрових технологій і штучного інтелекту (AI) збільшує складність і різноманітність роботів. Їх розвиток та майбутній вплив будуть визначатися політикою в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та розробок (R&D), а також оподаткування, державно-приватного партнерства, поширення технологій, регулювання та правових рамок, технічних стандартів, а також цифрових зв'язків і безпекою.